وحید عظیم‌نیا
دبیر گروه اقتصاد

اقتصاد ایران متکی به درآمدهای نفتی است که بخش قابل توجهی از درآمدهای ارزی کشور را تشکیل می‌دهد. این در حالی است که دولت به جای استفاده از این درآمدها برای سرمایه‌گذاری در بخش‌های مولد اقتصاد، اقدام به تخصیص ارز با نرخ ثابت کرده که منجر به تخصیص نادرست منابع شده است. همچنین این امر منجر به شرایطی شده که توسعه پتروپالایشگاه‌ها و تکمیل زنجیره ارزش نفت محدود شده است و از رسیدن اقتصاد به پتانسیل کامل خود جلوگیری می‌کند. با تجربه مشخص ارز چندنرخی در زمان اعطای ارز ۴هزار و ۲۰۰ تومانی و حالا در زمان اعطای ارز ۲۸هزار و ۵۰۰ تومانی، برخی کارشناسان معتقدند اعطای ارز ارزان‌قیمت به واردات نه تنها به تولید و اشتغال کشور کمکی نخواهد کرد، بلکه با واردات محصول نهایی و کالای اساسی، در جهت وابستگی کشور به نهاده‌های وارداتی نیز حرکت خواهد کرد که نتیجه آن از دست رفتن خودکفایی در بخش کشاورزی است؛ مفهومی که در اقتصاد کلان به بحث قیمت‌های نسبی مربوط خواهد شد. در صفحه پیش‌رو به بررسی این موضوع می‌پردازیم.

گفت‌وگو

گفت‌وگوی «جوان» با عضو کمیسیون انرژی مجلس

دیپلماسی هوشمندانه انرژی کمک بزرگ ارزی به کشور در شرایط تحریم کرد

عضو کمیسیون انرژی مجلس معتقد است رویکرد دولت سیزدهم در حوزه انرژی کاملاً مبتنی بر استفاده حداکثری از ظرفیت دانش بنیانی و توان داخل در کنار بازارسازی هوشمندانه در زمینه توسعه تجارت نفت و گاز بوده که کمک بزرگ ارزی به کشور کرده است و از طرف دیگر تمرکز بر بومی‌سازی و داخلی‌سازی فناوری علاوه بر اینکه باعث به کارگیری توان داخل و نخبگانی کشور شده است از خروج ارز از کشور جلوگیری می‌کند. این موضوع مهمی است که در دوران تحریم‌ها بسیار کمک کننده بود.

فروش نفت و گاز به خودی خود مهارت‌های خاصی را می‌طلبد. باید به مقتضیات بازارهای بین‌المللی مسلط باشیم و اصول بازاریابی را بدانیم، به نحوی که بهترین عملکرد را در پیدا کردن مشتریان دائمی به نمایش بگذاریم. به فروش رساندن نفت و گاز در شرایط تحریمی سخت‌تر می‌شود، زیرا مبادی رسمی برای فروش باز نیستند و باید از طرق غیررسمی به فروش مبادرت کنیم.

با وجود تحریم‌ها، وزارت نفت طی سال‌های گذشته با مشکلات جدی در زمینه فروش نفت و گاز مواجه بود. این وزارتخانه به منظور خنثی‌سازی تحریم‌ها و به فروش رساندن منابع نفت و گاز کشور سیاست‌هایی را به اجرا گذاشت. از جمله مهم‌ترین این سیاست‌ها می‌توان به سهامداری در پالایشگاه‌های فراسرزمینی اشاره کرد. در ادامه، فروش نفت به مینی ریفاینری‌ها در شرق آسیا مدنظر قرار گرفت.

رمضانعلی سنگدوینی، عضو کمیسیون انرژی مجلس در گفت‌وگو با «جوان» با اشاره به این موضوع که فروش نفت و گاز کشور در شرایط تحریم یک موفقیت محسوب می‌شود، تصریح کرد: اینکه توانستیم طی سال گذشته میلادی با وجود تحریم‌ها به فروش نفت و گاز خود مبادرت کنیم، نشان دهنده به اجرا گذاشتن سیاست‌های صحیح در کشور است.

وی ادامه داد: زمانی شیرینی موفقیت در فروش نفت و گاز برایمان چند برابر می‌شود که بتوانیم از درآمدهای حاصله به بهترین نحو بهره ببریم و از آن در راستای توسعه کشور استفاده کنیم.

عضو کمیسیون انرژی مجلس خاطرنشان کرد: اگرچه فروش نفت و گاز در شرایط تحریم قطعاً برایمان مزیت محسوب می‌شود، اما نباید این موفقیت ما را از واقعیات غافل کند. باید برای مسائل مختلف از جمله مصرف زیاد انرژی در کشور چاره‌اندیشی اساسی داشته باشیم و به بهینه‌سازی مصرف بپردازیم.

سنگدوینی گفت: یکی از سیاست‌های مثبتی که دولت سیزدهم و وزارت نفت در راستای فروش نفت و گاز کشور به اجرا گذاشت، سهامداری در پالایشگاه‌های فراسرزمینی و فروش نفت و گاز به مینی ریفاینری‌ها در شرق آسیا بود. این سیاست را مثبت ارزیابی می‌کنیم.

به گفته این عضو کمیسیون انرژی مجلس، همکاری در پالایشگاه‌های فراسرزمینی و تأمین مواد خام آنها به ما کمک می‌کند بازارسازی تضمینی برای نفت داشته باشیم. این سیاست درستی است که وزارت نفت به اجرا گذاشت و به فروش نفت کشور کمک کرد.

وی ادامه داد: مقام معظم رهبری همواره بر استفاده از ظرفیت دانش بنیانی کشور تأکید می‌کنند. در همین راستا، سیاست حمایت از دانش بنیان‌ها به اجرا گذاشته شد که توانست کمک زیادی به بهبود وضعیت کشور در شرایط تحریم کند.

سنگدوینی گفت: اواخر سال گذشته نمایشگاهی در مصلای امام خمینی در زمینه دستاوردهای دانش بنیان‌ها برگزار شد. مقام معظم رهبری در این نمایشگاه بر لزوم استفاده حداکثری از ظرفیت دانش بنیانی کشور تأکید کردند.

وی در پایان ادامه داد: رویکرد دولت سیزدهم در حوزه انرژی کاملاً مبتنی بر استفاده حداکثری از ظرفیت دانش بنیانی و توان داخل در کنار بازارسازی هوشمندانه در زمینه توسعه تجارت نفت و گاز بوده که کمک بزرگ ارزی به کشور کرده است و از طرف دیگر تمرکز بر بومی‌سازی و داخلی‌سازی فناوری علاوه بر اینکه باعث به کارگیری توان داخل و نخبگانی کشور شده است از خروج ارز از کشور جلوگیری می‌کند. این موضوع مهمی است که در دوران تحریم‌ها بسیار کمک کننده بود.

«جوان» الزامات تقویت رشد واقعی اقتصاد را با تخصیص صحیح منابع ارزی بررسی می‌کند

زوال تولید در گرداب واردات!

دولت با اعطای ارز ارزان به واردات، ناخواسته انگیزه واردات محصولات نهایی و کالاهای اساسی را ایجاد کرده که منجر به وابستگی به نهاده‌های وارداتی شده است. این امر بر خودکفایی کشور به ویژه در بخش کشاورزی تأثیر مخربی گذاشته است. همچنین اعطای یارانه‌های فرآیندی باعث شده است قیمت‌های نسبی سرکوب شود. تداوم پرداخت ارز چندنرخی نه تنها بر ایجاد بستری برای فساد تأثیر گذاشته، بلکه بر تولیدکنندگان و بخش تولیدی اقتصاد نیز تأثیر منفی گذاشته است. منابع حاصل از درآمدهای نفت و گاز باید محرک اصلی رشد اقتصادی باشد اما متأسفانه به دلیل سیاست غلط ارزی و تداوم نظام ارزی چند نرخی، از این منابع به نحو احسن استفاده نشده و منجر به هدر رفتن ذخایر ارزی کشور شده و این امر بر رشد اقتصادی کشور و رفاه مردم آن تأثیر منفی گذاشته است. به‌باور برخی کارشناسان تخصیص منابع ارزی برای واردات کالاهای اساسی، سیاست ناصحیح برای پایین نگه داشتن مصنوعی قیمت کالاهای اساسی با واردات بالاست که نه تنها باعث نابودی و استفاده نکردن صحیح از منابع ارزی کشور خواهد شد، بلکه تمام اقدامات اساسی کشور در حوزه انرژی و خنثی‌سازی تحریم‌ها را نیز تباه خواهد کرد و به این ترتیب رشد اقتصادی حاصل از محل نفت و گاز و رتبه دوم ایران در میان ۳۰ اقتصاد برتر دنیا از نظر بیشترین رشد اقتصادی برای مردم نمودی پیدا نخواهد کرد و مهم‌ترین دلیل این اتفاق این است که ایران نتوانسته است درآمدهای نفتی را در راستای تقویت رشد واقعی به کار گیرد. باید ارز چندنرخی که مشکل اصلی در تخصیص نظام توزیع و بسترساز فساد است، حذف شود و به جای آن نظام حمایتی از کالاها در انتهای زنجیره و از سوی کالابرگ به صورت هدفمند جایگزین نظام ارزی چندنرخی شود و تجارت خارجی با یک نرخ انجام پذیرد.

ناصر گل‌نظری | تسنیم

قیمت‌های نسبی در اقتصاد ایران همواره به دلیل تخصیص یارانه‌های فرآیندی مورد سرکوب شدید قرار گرفته بود و پدیده مخرب اقتصاد یارانه‌ای در نهایت ایران را به بزرگ‌ترین کشور در زمینه پرداخت یارانه‌های مختلف تبدیل کرد که یک قلم آن همین یارانه ۱۵ میلیارد دلاری برای واردات کالاهای اساسی و در نتیجه سرکوب قیمتی بود که نه تنها از مصرف‌کننده حمایت کافی را نکرد و با تداوم پرداخت ارز تومانی، هر روز شاهد آب شدن سفره مردم بودیم، بلکه تولیدکننده و بخش مولد اقتصاد نیز به شدت از این ارز ارزان و سرکوب واردات با ارز ترجیحی، ضربات جبران‌ناپذیری را دریافت کرد.

برای رسیدگی به این مسائل و ارتقای رشد اقتصادی، بازنگری ایران در سیاست ارزی و تخصیص منابع ارزی ضروری است. دور شدن از نرخ‌های ثابت ارز و اجرای یک سیستم نرخ ارز منعطف‌تر و مبتنی بر بازار ضروری است. این امر به ارتقای توسعه بخش‌های تولیدی اقتصاد مانند پتروپالایشگاه‌ها و کاهش وابستگی به نهاده‌های وارداتی کمک می‌کند. با اجازه دادن به قیمت‌های نسبی برای تعدیل بر اساس نیروهای بازار، دولت می‌تواند از تولید داخلی حمایت و سرمایه‌گذاری در بخش‌های کلیدی اقتصاد را تشویق کند.

یکی از مهم‌ترین مدل‌های توسعه‌ای برای رشد اقتصادی کشورهای دارای منابع طبیعی نظیر نفت و گاز، تمرکز بر فروش نفت و گاز خود و به دست آوردن منابع ارزی برای توسعه زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز است، بنابراین رشد اقتصادی حاصل از توسعه تجارت انرژی موضوع بدی نیست، ولی اگر به سمت توسعه پایدار و هدایت منابع ارزی به سمت تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز حرکت نکند، آن زمان است که منابع ارزی حاصل و رشد اقتصادی به دست آمده، اهمیت و ارزش خاصی پیدا نخواهد کرد. از همین رو استفاده مناسب از منابع ارز حاصل از فروش نفت و گاز بسیار مهم است.

به باور کارشناسان، در بخش نفت و گاز ایران، طی دو سال گذشته و پس از روی کار آمدن دولت سیزدهم، شاهد توسعه بسیار متنوع بازارها و فاصله گرفتن از بازارهای سنتی و تمرکز بر بازارسازی چند لایه و تضمین شده هستیم. این رویکرد سبب شده است رشد اقتصادی بسیار بالا و خوبی در بخش نفت و گاز پدید آید و پیگیری سیاست‌های هوشمندانه انرژی و همچنین دیپلماسی فعالانه انرژی ایران پس از پیوستن به پیمان شانگهای و عضویت در بریکس ایران را به یک بازیگر توانمند بازار انرژی تبدیل کرده که نه تنها موتور محرکه رشد اقتصادی ایران شده است، بلکه زمینه را برای درآمدزایی ارزی بسیار مناسب و حتی بالاتر از زمان نبود تحریم‌ها رسانده است.

مسئله بسیار مهم در زمینه استفاده هدفمند از منابع ارزی کشور، افتادن در دام تخصیص منابع ارزی برای واردات کالاهای اساسی است. یکی از سیاست‌های غلط و پرتکرار ارزی ایران، تخصیص ارز ارزان قیمت درآمدهای ارزی کشور برای پایین نگه داشتن مصنوعی قیمت کالاهای اساسی با واردات بالاست که نه تنها باعث نابودی و عدم استفاده صحیح از منابع ارزی کشور خواهد شد، بلکه تمام اقدامات اساسی کشور در حوزه انرژی و خنثی‌سازی تحریم‌ها را نیز تباه خواهد کرد و به این ترتیب رشد اقتصادی حاصل از محل نفت و گاز و رتبه دوم ایران در میان ۳۰ اقتصاد برتر دنیا از نظر بیشترین رشد اقتصادی، برای مردم نمودی پیدا نخواهد کرد و مهم‌ترین دلیل این اتفاق این است که ایران نتوانسته است درآمدهای نفتی را در راستای تقویت رشد واقعی به کار گیرد.

سیاست‌های ارزی غلط، دلیل متوجه نشدن رشد اقتصادی کشور در زندگی مردم

مهدی هاشم‌زاده، کارشناس انرژی در رابطه با رشد اقتصادی اخیر ایران به پشتوانه و محرکه توسعه تجارت انرژی ایران به «جوان» می‌گوید: «در سال‌های اخیر، ایران با چالش‌های مهمی در بخش نفت و گاز خود از جمله تأثیر تحریم‌های اعمال‌شده از سوی امریکا و دیگر کشورهای غربی مواجه بوده است. این تحریم‌ها توانایی ایران برای صادرات نفت و گاز خود را به شدت محدود کرده که منجر به کاهش درآمد و مشکلات اقتصادی برای این کشور شده است. با این حال، به رغم این چالش‌ها، ایران پیشرفت چشمگیری در توسعه بخش انرژی خود و استفاده از منابع طبیعی‌اش برای رشد اقتصادی داشته است.»

مهدی هاشم‌زاده
کارشناس انرژی

هیچ تفاوتی در شرایط فعلی بین ارز ۴هزار و ۲۰۰ تومانی با ارز ۲۸هزار و ۵۰۰ تومانی وجود ندارد. برای قیمت کالاهای اساسی، تخصیص ارز با قیمت پایین نه تنها در هیچ دوره‌ای نتیجه نداده است، بلکه سه سال متداوم تخصیص تمام منابع ارزی حاصل از نفت و گاز که باید برای توسعه استفاده می‌شد با تخصیص ارز ۲۸هزار و ۵۰۰ تومانی و افزایش قیمت ارز در بازار آزاد به طور کامل محو شد

وی می‌افزاید: «یکی از راهبردهای کلیدی که ایران برای غلبه بر چالش‌های موجود در بخش نفت و گاز خود به کار گرفته، تمرکز بر فروش نفت و گاز خود و استفاده از درآمدهای ارزی برای توسعه زنجیره ارزش این صنعت است. ایران با سرمایه‌گذاری در توسعه زیرساخت‌ها، فناوری و منابع انسانی در بخش نفت و گاز، توانسته است بهره‌وری منابع انرژی خود را افزایش دهد و منجر به درآمدهای بالاتر و رشد اقتصادی شود.»

این کارشناس انرژی با اشاره به اقدامات صورت گرفته در حوزه دیپلماسی فعال انرژی ایران و توسعه تجارت انرژی‌اش بعد از پیوستن به معاهده شانگهای و عضویت در گروه بریکس تصریح می‌کند: «ایران همچنین بر تنوع بخشیدن به بازارهای انرژی خود و ایجاد شراکت قوی با سایر کشورها به منظور تأمین یک منبع درآمد پایدار و قابل اعتماد برای صادرات نفت و گاز خود تمرکز کرده است. ایران با پیوستن به معاهده شانگهای و عضویت در گروه بریکس توانست به بازارهای جدیدی دست یابد و حضور خود را در بازار جهانی انرژی گسترش داد. این امر نه تنها رشد اقتصادی ایران را افزایش داده است، بلکه جایگاه این کشور را به عنوان یک بازیگر کلیدی در بخش انرژی بین‌المللی نیز تقویت کرده است. با این حال، به‌رغم پیشرفت‌هایی که ایران در بخش نفت و گاز خود داشته است، هنوز چالش‌هایی وجود دارد که برای تضمین رشد اقتصادی پایدار باید مورد توجه قرار گیرد. یکی از چالش‌های اساسی استفاده ناکارآمد از منابع ارزی به ویژه در واردات کالاهای اساسی است. ایران سابقه تخصیص ارز ارزان برای پایین نگه داشتن مصنوعی قیمت کالاهای اساسی را دارد که این امر منجر به تخصیص نادرست منابع و مانع از توسعه اقتصادی کشور شده است.»

وی با اشاره به عدم وجود تفاوت بین ارز ۴هزار و ۲۰۰ تومانی با ارز ۲۸هزار و ۵۰۰ تومانی می‌گوید: «هیچ تفاوتی در شرایط فعلی بین ارز ۴هزار و ۲۰۰ تومانی با ارز ۲۸هزار و ۵۰۰ تومانی وجود ندارد. برای قیمت کالاهای اساسی، تخصیص ارز با قیمت پایین نه تنها در هیچ دوره‌ای نتیجه نداده است، بلکه سه سال متداوم تخصیص تمام منابع ارزی حاصل از نفت و گاز کشور که باید برای توسعه استفاده می‌شد با تخصیص ارز ۲۸هزار و ۵۰۰ و تداوم افزایش قیمت ارز در بازار آزاد به طور کامل محو شد؛ نتیجه‌ای که حاصلی جز فاصله گرفتن بین ارز بازار آزاد با ارز ۲۸هزار و ۵۰۰ ندارد. همچنین منابعی که باید رشد اقتصادی بیشتر کشور را به همراه می‌آوردند حالا با سیاست غلط ارزی و تداوم ارز چندنرخی در اقتصاد به سمت هدررفت بیشینه منابع ارزی کشور رفته‌اند که مردم نیز هیچ لمسی از رشد اقتصادی کشور ندارند. این وضعیت در شرایطی که باید توسعه پتروپالایشگاه‌ها و همچنین تکمیل زنجیره ارزش نفت با دلارهای نفتی کلید می‌خورد، سبب خواهد شد رشد اقتصادی محدود شود و همین امر نیازمند توجه بسیار جدی به تخصیص مناسب منابع ارزی در سال جهش تولید با مشارکت مردم است، زیرا اگر به دنبال جهش تولید هستیم نباید منابع ارزی را با اهداف غلط و غیرقابل دسترس نظیر تخصیص ارز حاصل از درآمدهای نفتی با قیمت ثابت در شرایط تورمی سالانه بالای ۳۰ درصد به هدر دهیم.»

وی ادامه می‌دهد: «برای غلبه بر این چالش، ایران باید بر استفاده مؤثرتر و کارآمدتر از درآمدهای ارزی خود تمرکز کند. ایران با سرمایه‌گذاری در بخش‌های کلیدی مانند زیرساخت‌ها، فناوری و آموزش می‌تواند بهره‌وری و رقابت‌پذیری صنعت نفت و گاز خود را افزایش دهد که به رشد و توسعه اقتصادی پایدار منجر شود. همچنین ایران باید توسعه صنایع داخلی را در اولویت قرار داده و اتکای خود را به واردات کاهش دهد تا ریسک نوسانات ارزی را کم کند.»

سیدعلی مرتضوی
کارشناس سیاستگذاری

یکی از اشتباهات رایج کشورهایی که دارای منابع نفت و گاز هستند، تخصیص منابع ارزی برای واردات کالاهای اساسی است تا به طور مصنوعی قیمت‌ها را پایین نگه دارند. این امر می‌تواند منجر به سوء مدیریت و تخلیه ذخایر ارزی شود که برای سرمایه‌گذاری در توسعه صنعت نفت و گاز و سایر بخش‌های استراتژیک اقتصاد بسیار مهم است

هاشم‌زاده در پایان می‌گوید: «توسعه بخش نفت و گاز برای رشد اقتصادی کشورهای دارای منابع طبیعی مانند ایران حیاتی است. ایران با استفاده از منابع انرژی و استفاده مؤثر از درآمدهای ارزی می‌تواند به رشد و توسعه اقتصادی کشور ادامه دهد. با این حال، برای ایران مهم است که با چالش‌هایی مانند استفاده ناکارآمد از منابع ارزی به منظور تضمین رشد پایدار و به حداکثر رساندن پتانسیل بخش نفت و گاز خود مقابله کند. تنها با اتخاذ سیاست‌های هوشمند انرژی و هدایت منابع ارزی به سمت تکمیل زنجیره ارزش صنعت، ایران می‌تواند پتانسیل واقعی اقتصادی خود را باز کند و به رونق بلندمدت دست یابد.»

لزوم بازنگری در سیاست‌های ارزی برای منابع ارزی حاصل از تجارت انرژی

سیدعلی مرتضوی، کارشناس سیاستگذاری در رابطه با لزوم تخصیص بهینه منابع ارزی کشور به «جوان» می‌گوید: «تخصیص نادرست منابع ارزی و سیاست غلط ارزی مانع از پتانسیل رشد اقتصادی ایران به ویژه در توسعه زنجیره ارزش نفت و گاز شده است. برای باز کردن پتانسیل کامل کشور، اصلاح سیاست ارزی، رسیدگی به موضوع فرآیند یارانه‌ها و ترویج اقتصاد مبتنی بر بازار برای دولت ضروری است. دولت با برداشتن این گام‌ها می‌تواند از منابع طبیعی غنی خود استفاده کند و رشد اقتصادی را به نفع مردمش پیش برد.»

وی ادامه می‌دهد: «بخش نفت و گاز یکی از صنایع مهم در بسیاری از کشورهای جهان است. کشورهای دارای منابع طبیعی فراوان مانند نفت و گاز اغلب به درآمد حاصل از صادرات این منابع برای تقویت رشد اقتصادی متکی هستند. با این حال، فروش ساده نفت و گاز بدون سرمایه‌گذاری در توسعه صنعت می‌تواند منجر به از دست رفتن فرصت‌های رشد و توسعه پایدار شود. در مورد ایران نیز در سال‌های اخیر شاهد مزایای تمرکز بر توسعه صنعت نفت و گاز بوده‌ایم. دولت سیاست‌های انرژی هوشمند را اجرا و به طور فعال در دیپلماسی انرژی شرکت کرده است تا موقعیت کشور را در بازار جهانی انرژی تقویت کند. ایران با پیوستن به قراردادهای بین‌المللی مانند معاهده شانگهای و عضویت در برجام توانسته است درآمد ارزی خود را افزایش دهد و رشد اقتصادی در بخش نفت و گاز را به همراه داشته باشد.»

این کارشناس سیاستگذاری اقتصادی در ادامه با اشاره به لزوم تخصیص هدفمند منابع ارزی حاصل از فروش نفت به توسعه زنجیره ارزش به جای سرکوب قیمتی غیرنتیجه می‌گوید: «در حالی که ایجاد درآمد ارزی از فروش نفت و گاز مهم است، استفاده هوشمندانه و استراتژیک از این منابع نیز اهمیت دارد. یکی از اشتباهات رایج کشورهایی که دارای منابع نفت و گاز هستند، تخصیص منابع ارزی برای واردات کالاهای اساسی است تا به طور مصنوعی قیمت‌ها را پایین نگه دارند. این امر می‌تواند منجر به سوء مدیریت و تخلیه ذخایر ارزی شود که برای سرمایه‌گذاری در توسعه صنعت نفت و گاز و سایر بخش‌های استراتژیک اقتصاد بسیار مهم است.»

وی ادامه می‌دهد: «در ایران تخصیص ارز ارزان برای واردات کالاهای اساسی یک سیاست مکرر بوده و مانع از توانایی کشور در استفاده از درآمدهای نفتی برای رشد واقعی شده است. ایران با پایین نگه داشتن مصنوعی قیمت‌ها نتوانسته است از درآمدهای نفتی خود حداکثر استفاده را ببرد و فرصت‌های رشد اقتصادی پایدار را از دست داده است.»

مرتضوی در پایان می‌گوید: «توسعه صنعت نفت و گاز عامل اصلی رشد اقتصادی کشورهای دارای منابع طبیعی است. ایران نیز می‌تواند با تمرکز بر توسعه زنجیره ارزش صنعت و سرمایه‌گذاری‌های استراتژیک، منافع منابع خود را به حداکثر برساند و رشد و توسعه پایدار را تضمین کند. بازنگری سیاست‌های ارزی دولت و اولویت‌بندی سرمایه‌گذاری در صنعت نفت و گاز برای دولت بسیار مهم است. با هدایت منابع ارزی به سمت تکمیل زنجیره ارزش صنعت، ایران می‌تواند رشد اقتصادی خود را تقویت و جایگاه خود را به عنوان بازیگر اصلی در بازار جهانی انرژی تضمین کند. ایران با دوری از تله تخصیص منابع ارزی برای واردات کالاهای اساسی می‌تواند پتانسیل کامل بخش نفت و گاز خود را باز کند و توسعه پایدار را به نفع شهروندان خود پیش برد.

فراسو

زمینه‌سازی رشد اقتصادی با تکیه بر تخصیص مناسب ارزهای نفتی به توسعه زنجیره ارزش

اهمیت ذخایر ارزی در شرایط سخت اقتصادی مانند دوران تحریم، قابل اغراق نیست. دیپلماسی هوشمند انرژی در تأمین کمک‌های ارزی برای سرپا نگه داشتن اقتصاد و رشد اقتصادی بسیار مهم می‌شود. باید در این شرایط علاوه بر به کارگیری صحیح منابع ارزی، از تخصیص غیرهدفمند و سیاست‌های غلط ارزی نیز پرهیز کرد و تخصیص مناسب ارزهای نفتی به توسعه زنجیره ارزش زمینه‌ساز تداوم رشد مناسب اقتصادی کشور در سال جدید خواهد شد.

دولت سیزدهم رویکرد راهبردی به سمت دیپلماسی انرژی و توسعه بازار در بخش نفت و گاز را اجرا کرده است. دولت با بهره‌گیری از ظرفیت دانش و فناوری داخلی بر بومی‌سازی و بومی‌سازی صنعت برای جلوگیری از خروج ذخایر ارزی متمرکز شده است. این رویکرد به ویژه در زمان تحریم‌ها سودمند بوده است، زیرا به ایران اجازه می‌دهد به تولید درآمد ارزی و حفظ ثبات اقتصادی ادامه دهد.

ایران از طریق سیاست‌های هوشمند انرژی و مشارکت فعال در دیپلماسی انرژی توانسته است حضور خود را در بازار جهانی انرژی گسترش دهد. ایران با پیوستن به قراردادهای بین‌المللی مانند معاهده شانگهای و عضویت در برجام، خود را به عنوان یک بازیگر کلیدی در بخش انرژی معرفی کرده است. این امر نه تنها موجب رشد اقتصادی در صنعت نفت و گاز شده، بلکه منابع ارزی قابل توجهی برای کشور ایجاد کرده است. اما با وجود این دستاوردها، ایران همچنان در مدیریت مؤثر منابع ارزی خود با چالش‌هایی مواجه است. تداوم نظام ارزی چند نرخی و سیاست‌های غلط ارزی منجر به هدر رفت ذخایر ارزی شده است. این امر نه تنها رشد اقتصادی کشور را با مشکل مواجه کرده، بلکه باعث عدم درک مردم از پتانسیل واقعی بخش نفت و گاز ایران شده است.

برای تحقق به کارگیری کامل پتانسیل کامل صنعت نفت و گاز و ایجاد رشد اقتصادی پایدار، ایران باید به این چالش‌ها رسیدگی کند. یکی از جنبه‌های کلیدی، تخصیص مناسب منابع ارزی به سمت سرمایه‌گذاری‌های استراتژیک در صنعت است. ایران با تمرکز بر توسعه پتروپالایشگاه‌ها و تکمیل زنجیره ارزش نفت و گاز با دلارهای نفتی می‌تواند تضمین کند که رشد اقتصادی خود با سوء مدیریت منابع ارزی محدود نمی‌شود. در سال جهش تولید با مشارکت مردم، اولویت تخصیص منابع ارزی در راستای اهداف دست یافتنی و همسو با اهداف رشد اقتصادی کشور برای ایران ضروری است. این امر شامل پرهیز از تخصیص ارز حاصل از درآمدهای نفتی با قیمت‌های ثابت در مواجهه با نرخ‌های بالای تورم سالانه است.

در نتیجه، درآمدهای ارزی می‌تواند نقش مهمی در حمایت از کشورهایی که با تحریم مواجه هستند، به ویژه کشورهایی که دارای منابع طبیعی ارزشمندی مانند نفت و گاز هستند، ایفا کند. با اجرای دیپلماسی هوشمند انرژی و توسعه استراتژیک بازار، کشورها می‌توانند منابع ارزی را تضمین کنند و رشد اقتصادی را حتی در زمان‌های چالش برانگیز پیش برند. تجربه ایران از رویکرد دولت سیزدهم به دیپلماسی انرژی به عنوان گواهی بر اهمیت مدیریت مؤثر منابع ارزی برای توسعه اقتصادی پایدار است. ایران با مقابله با چالش‌هایی مانند سیاست‌های ارزی اشتباه و تمرکز بر سرمایه‌گذاری‌های استراتژیک در صنعت نفت و گاز می‌تواند پتانسیل کامل منابع خود را باز و رونق اقتصادی بلندمدت را تضمین کند.